

– z 0,7 na 0,5 % podstawy wymiaru. Nowe zasady obliczania świadczeń obejmą osoby pobierające renty inwalidzkie i renty rodzinne. Po trzecie, w stosunku do pewnej grupy osób (emeryci) będzie to już druga, tak znacząca zmiana, w funkcjonowaniu systemu emerytalno-rentowego, którego są beneficjentami. Po czwarte, należy odnotować znaczny upływ czasu zarówno od upadku reżimu, który zagwarantował pewnym grupom osób przywileje emerytalno-rentowe (ponad 25 lat), jak i od momentu, w którym dokonywane były pierwsze zmiany, mające na celu racjonalizację systemu rent i emerytur pobieranych przez byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa (ok. 7 lat). Należy mieć również na uwadze ogólny obowiązek zapewnienia odpowiedniej jakości prawa wynikający z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Zgodnie z orzecznictwem ETPC przepisy prawa powinny być dostępne dla zainteresowanych podmiotów i możliwe musi być przewidzenie skutków ich obowiązywania (zob. wyrok Wielkiej Izby ETPC z dnia 4 maja 2000 r. w sprawie *Rotaru p. Rumunii*, skarga nr 28341/95, wyrok Wielkiej Izby ETPC z dnia 4 grudnia 2008 r. w sprawie *S. i Marper p. Wielkiej Brytanii*, skargi nr 30562/04 i 30566/04, wyrok ETPC z dnia 4 grudnia 2015 r. w sprawie *Zakharov p. Rosji*, skarga nr 47143/06). Co prawda rolą Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie jest dokonywanie oceny prawa krajowego i praktyki orzeczniczej w sposób abstrakcyjny, lecz badanie, czy sposób, w jaki prawo jest stosowane wobec danej jednostki doprowadził do naruszenia Konwencji, ze szczególnym uwzględnieniem tego, czy władzy krajowe nie działały względem jednostki w sposób arbitralny (zob. wyrok ETPC z dnia 12 stycznia 2016 r. w sprawie *Szabó i Vissy p. Węgrom*, skarga nr 78514/11). Niemniej, w perspektywie złożenia przez indywidualnych skarżących kilkuset czy kilku tysięcy skarg w tym samym lub zbliżonym przedmiocie należy liczyć się z możliwością nie tylko przyjęcia rozstrzygnięć indywidualnych, ale także wdrożenia w tych sprawach przez ETPC procedury pilotażowej tudzież dokonania oceny przyjętych rozwiązań legislacyjnych *in abstracto*.

W związku z powyższym należałoby dokonać dogłębnej analizy proponowanych zmian w celu przedstawienia argumentów przemawiających za koniecznością ich wprowadzenia w demokratycznym społeczeństwie – zarówno co do zakresu podmiotowego, jak i przedmiotowego ustawy. W szczególności proponuję:

- rozbudowanie uzasadnienia ustawy o elementy świadczące o jej zgodności z orzecznictwem TK i ETPC, powołując się m.in. na argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku TK w sprawie o sygn. K 6/09 oraz w decyzji ETPC w sprawie *Cichopek i 1627 innych skarżących p. Polsce*;
- wskazanie, z jakich powodów ustawodawca zwykły postanowił w sposób dalej idący, zaingerować w materię, która była przedmiotem wielu kontrowersji oraz szerokiej debaty publicznej już w 2009 r. i zakończyła się wydaniem (korzystnych) rozstrzygnięć TK i ETPC, a dotyczyć będzie stosunkowo nielicznej grupy (ok. 32,5 tys.) osób w podeszłym wieku, częstokroć schorowanych, dla których uzyskiwane świadczenia stanowią mogą podstawowe źródło utrzymania;
- dokładne omówienie w uzasadnieniu argumentów przemawiających za zredukowaniem poszczególnych przywilejów emerytalno-rentowych konkretnej grupy podmiotów (jest to szczególnie istotne w przypadku rent rodzinnych, wypłacanych osobom, które zawodowo nie były związane z aparatem bezpieczeństwa państwa);
- silniejsze zaakcentowanie elementów demograficznych i budżetowych w celu obalenia ewentualnego argumentu, jakoby redukcja przywilejów emerytalno-rentowych byłych funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa miała mieć li tylko charakter działania odwetowego